

Viite

Asia

Metsien pääryhmäjaon uudistus

Asiasanat	VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS
Hoitaa UM	ITÄ-22
Hoitaa UE	MOS
Koordinoi	
Tiedoksi	ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-03 BER; PET; PIE KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM

Venäjän metsäpoliittisessa keskustelussa on todettu selvä tarve metsien pääryhmäjaon uudistamiseen. Se on tärkeä perusratkaisu, joka antaa lähtökohdat metsätalouden suunnittelulle.

Moisejev ja Tšuenkov päätyvät johtopäätöksen, että pääryhmäjako ja eri ryhmissä sallittujen hakkuiden määrittelyä on pakko muuttaa; I-ryhmän metsien kestävää käyttöä on tehostettava ja nykyisen III-ryhmän saavutettavissa olevien metsien statusta on nostettava. Perinteistä kolmijakoa ei ole syytä muuttaa vaan sen sisältö tulee uudistaa. Tämä muutos tulisi sisällyttää metsälain uudistukseen.

Venäjän metsäpoliittisessa keskustelussa on todettu selvä tarve metsien pääryhmäjaon uudistamiseen. Viime vuonna tuli kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun tähän asti lähes samanlaisena säilynyt jako tehtiin vuonna 1943. Akateemikko **N. Moisejev** ja tohtori **V. Tšuenkov** tekevät esityksen uudeksi pääryhmäjaoksi Lesnoe Hozjajstvo-lehdessä (No 6/2003). Seuraavassa on tiivistelmä artikkelista:

Sovnarkomin päätöksellä 23.04.1943 jaettiin metsät kolmeen pääryhmään: I Suojametsät, II Vähämetsäisten ja tiheästi asuttujen alueiden metsät, III Teollisuuden puunhankintaan osoitetut ja muut metsät. I-ryhmässä sallittiin lähinnä vain kasvatushakkuut. II-ryhmässä olivat mahdollisia ohjeissa määritellyt hakkuut. III-ryhmässä kaikki hakkuut olivat sallittuja. Myöhemmin I-ryhmän alaryhmiä on tullut lisää ja III-ryhmä on jaettu käytössä oleviin metsiin ja reservimetsiin mutta jaon perusrakenne on säilynyt entisellään.

Jaon päätarkoituksena oli säästää voimakkaasti hakattuja ja sotatoimialueena olleita Keski-Venäjän metsiä, jotka luokiteltiin pääosin ryhmään I. Puunkorjuun painopiste siirtyi III-ryhmän metsiin Euroopan puolen pohjoisille alueille ja myöhemmin Itä-Siperian ja Kauko-Idän joillekin alueille.

Kestävän käytön periaate hylättiin III-ryhmän metsissä virallisesti 1930-luvulla ja otettiin uudelleen käyttöön vasta 1977. Käytännössä kestävyys voitiin ohittaa 1990-luvulle asti "välttämättömistä syistä". III-ryhmän metsien käyttö on jatkunut avohakkuuvaltaisena mutta hakkuualojen maksimialoja on rajoitettu.

Kuluneiden 60 vuoden aikana tehokkaassa käytössä olleiden III-ryhmän metsien tukkivaranto on ehtynyt ja hakkuualoista osa on muuttunut lehtipuuvaltaisiksi. Keski-Venäjän I-ryhmän metsiin on kertynyt suuri varanto vanhaa lehtipuuvaltaista puustoa, jonka kaupallinen arvo ja ekologien kestävyys heikkenee.

Keskisen, Eteläisen, Volgan ja Uralin federaatiopiirien metsien vuotuinen kasvu on 230 milj. m³. Laskennallinen hakkuusuunnite on I-ryhmän metsien suuren osuuden ja niiden hakkuurajoitusten takia vajaa 150 milj. m³/v ja todellisuudessa hakataan noin 30 milj. m³/v. Näin Venäjän puun käytön painopistealueella ja kohtalaisen hyvän infrastruktuurin alueella jää käyttämättä lähes 200 milj. m³ metsien vuotuisesta kasvusta. Ääriesimerkki tilanteesta on Moskovan alue, missä metsien kasvusta käytetään vain 10 %.

Luonnonvaraministeriön metsänkäytön hallinnon asiantuntija **Kašpor** (2003) käsittelee samaa aihetta todeten, että Moskovan, Tulan, Jaroslavin, Tverin ja eräille muille Keski-Venäjän alueille on kertynyt yhteensä 500 milj. m³ vanhoja haapavaltaisia metsiä, joissa ei käytännössä tehdä päätehakkuita. I-ryhmän metsissä sallitaan uudistushakkuut noin 15 %:lla pinta-alasta ja näin käytännössä taloustoiminnan ulkopuolella on lähes 200 milj. ha, koska sallittuja kasvatushakkuita tehdään hyvin vähän.

Moisejev ja Tšuenkov päätyvät johtopäätöksen, että pääryhmäjakoja ja eri ryhmissä sallittujen hakkuiden määrittelyä on pakko muuttaa; I-ryhmän metsien kestäväää käyttöä on tehostettava ja nykyisen III-ryhmän saavutettavissa olevien metsien statusta on nostettava. Perinteistä kolmijakoa ei ole syytä muuttaa vaan sen sisältö tulee uudistaa. Aluejaon olennainen osa on metsien käsittelyn ohjeistus. Alueelliset kestävänsä metsätalouden ohjeet tulee laatia yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Kirjoittavat ovat sitä mieltä, että tämä uudistus tulee välttämättä sisällyttävä metsälain uudistukseen. He esittävät seuraavan uuden jaottelun:

1. Pääryhmä: suoja-, virkistys- ja tutkimusmetsät

- 1.1 Vesistöjen, teiden ym. suojametsät
- 1.2 Virkistysmetsät ja tutkimusmetsät
- 1.3 Luonnonsuojelualueiden metsät

Luonnonpuistoja ja muiden suojelualueiden aarniosia lukuun ottamatta voidaan tehdä ko. ryhmän tavoitteen mukaisia hakkuuita alueellisten metsänkäsitteilyohjeiden mukaan.

2. Pääryhmä: hyödynnettävät taloudellisesti saavutettavissa olevat metsät

- 2.1 Paikallisen käytön metsät
- 2.2 Varsinaiset talousmetsät (vuokraus ja konsessiot)

Kaikki alueellisten metsänkäsitteilyohjeiden hakkuutavat ovat käytössä. Keskitettyjä avohakkuita ei sallita.

3. Pääryhmä: taloudellisesti saavuttamattomissa (20 vuoden aikajänne) olevat metsät

- 3.1 Tuottavat reservimetsät (ei kuljetusyhteyksiä)
- 3.2 Heikosti puuta tuottavat metsät käytettyjen metsien alueella (perusparannusvaranto)
- 3.3 Heikosti puuta tuottavat metsät, joilla on ympäristömerkitystä ja non wood-tuotantoa

Arviointia

Metsien jako pääryhmiin on tärkeä metsäpoliittinen kysymys, joka antaa lähtökohdat metsätalouden suunnittelulle. Toistaiseksi julkistetuissa metsälakiesityksissä ei ole esitetty muutoksia perinteiseen jakoon.

Taloudellisesti 20 vuoden aikajänteellä saavutettavissa olevien metsien määrittely varsinaisiksi talousmetsiksi on järkevää. Niitä vuokrattaisiin tai annettaisiin käyttöön konsessiosopimuksilla. Muut metsät olisivat suoraan valtion metsähallinnon hallinnassa. Teollisuuden puunhankintametsien siirto 3-ryhmästä perinteisesti paremmin hoidettujen metsien ryhmään 2 on periaatteellinen kannanotto kestävän metsätalouden tehostamisen suuntaan. Reservimetsien ryhmistä 3.1 ja 3.2 voitaisiin siirtää alueita varsinaisiin talousmetsiin kulkuyhteyksien ja metsien tilan kehityksen myötä.

Hakkuiden tehostaminen suojametsien pääryhmässä on herkkä kysymys. Siihen on kuitenkin välttämättä mentävä, koska ei ole myöskään luonnonsuojelun edun mukaista seisottaa kuvatus suuruisia vanhojen metsien varantoja Keski-Venäjällä ja korjata jatkuvasti vastaava puumäärä yhä kauempaa luonnontilaisista metsistä. On parempi sallia monipuoliset hakkuut kuin jatkaa käytäntöä, missä välikäytön nimellä tehdään uudistushakkuun kaltaisia hakkuuta tai metsät jäävät kokonaan käsittelemättä. 3.3-ryhmän metsien tarkoituksenmukainen määrittely tukee luonnonsuojelua ja monikäyttöä.

Aikanaan siirrettiin hakkuutoiminnan painopistettä pohjoiseen. Miten nyt markkinataloudessa voidaan tehostaa Keski-Venäjän metsätaloutta? Venäjän federaation hallituksen hyväksymä Kostroman sellutehdashanke lisää toteutuessaan lehtipuun käyttöä ja tukee tätä tavoitetta. Rautatierahtien alennuksella voitaisiin edistää vientiä. Kašpor esittää yhtenä keinona lehtipuun minimikantohinnan alentamista.

Metsänkäsittelyohjeiden ja pääryhmäjaon kiinteää yhteyttä korostetaan hyvin. Alueelliset sidosryhmien kanssa yhdessä laadittavat kestävän metsätalouden ohjeet ovat järkevä ajatus. Ohjeiden lisäksi tarvitaan työkalut toiminnan toteutukseen; monipuolisiin hakkuisiin pystyvä korjuuteknologia, joustava monikäytön periaatteen mukainen suunnittelujärjestelmä sekä koulutettu henkilöstö.

Perinteinen jako pääkäyttöön [glavnoe polzovanie] ja välikäyttöön [promezhutotsnoe polzovanie] tulisi poistaa. Pääkäyttö on käytännössä metsäteollisuuden yksi toimiala ja välikäyttöä voivat tehdä myös leshoosit. Metsätalouden tulisi vastata selvemmin kokonaisuudesta ja puunkorjuuteollisuuden tulisi pystyä toteuttamaan laajasti myös välikäyttöä eli kasvatushakkuuta.

Kašpor toteaa, että edellä kuvatus kaltaisiin tavoitteisiin tähtäävä työ aloitetaan jo tänä vuonna luonnonvaraministeriössä. Aluksi on uusittava lukuisia metsätalouden suunnittelun ja metsien käytön normeja. Vaarana on, että keskushallinto ei delegoi riittävästi kehittämisvastuuta alueilla. Valtakunnalliset strategiat tulisi määritellä ja metsälaki tulee nopeasti uudistaa. Niiden pohjalta voidaan kehittämisvastuuta antaa alueille. Mikäli jatketaan perinteiseen tapaan keskitettyä normiohjausta yksityiskohtiin asti, niin kehitysviive jatkuu edelleen.

Lähteet:

Moisejev, N. A. i Tšuenkov, V. S. 2003. Klassifikatsija lesov po tselevomy nasnatšenijs i režimu ih polzovanija (Metsien luokittelu käyttötarkoituksen ja käytön periaatteiden mukaan). Lesnoe Hozjajstvo 6: 2-7.

Kašpor, N. N. 2003. O mehanizmah planirovanija lesopolzovanija, c ytšotam ekonomitšeskogo razviti- ja regionov, obnovlenija i korrekcirovki normativno-pravavoj bazi lesoustrojstva (Metsänkäytön suunnittelumekanismista ottaen huomioon alueiden kehitys ja metsätalouden suunnittelun normien uudistaminen). Lesohozjajstvennaja Informatsija 11: 13- 16.

LIITTEET

-